

În acest timp armata 1-a romină, în cooperare cu trupele armatei 53 sovietice au trecut Gronul, Nitra, Vahul și au angajat lupte violente în partea centrală și sudică a Carpaților Albi. În jurul datei de 28 aprilie, Armata 1-a romină, în colaborare cu trupele sovietice, aveau misiunea să nimicească gruparea inamică din masivul muntos Hribi și să înainteze în direcția Olmutz¹.

Divizia de voluntari «Tudor Vladimirescu» nu făcea parte din cele două armate romine, ci era direct sub comandament sovietic, fiind sub comanda Armatei 53 sovietică, care împreună cu Armata 1 romină constituiau grupul de armate sovieto-romin General Managarov². La data de 20 martie 1945 pandurii romini au ajuns la riul Gron, după ce au eliberat localitățile Valah, Repiska, Lucanița etc., atingând obiectivul care-i fusese fixat. La 20 martie divizia a fost pusă la dispoziția Frontului 2 Ucrainean, în vederea regrupării și reorganizării. Sfârșitul războiului nu i-a mai dat posibilitatea să reîntre pe front³. La 3 mai 1945 Divizia «Tudor Vladimirescu» a fost decorată de guvernul sovietic cu ordinul «Drapelul Roșu». «Această decorație, a subliniat mareșalul Uniunii Sovietice Rodion Malinovski, este o dovadă că ați luptat curajos, cot la cot cu Armata Roșie pentru eliberarea țării dumneavoastră. Aceasta arată dovada prieteniei veșnice între ofițerii și ostașii romini și ostașii roșii. Această prietenie a fost cimentată cu singele vostru»⁴.

La 25 aprilie 1945, trupele sovietice au încercuit complet Berlinul, iar la 2 mai garnizoana Berlinului a capitulat. În aceste zile trupele Frontului 2 Ucrainean luptau pentru lichidarea ultimelor rămășițe germano-fasciste din Cehoslovacia. La 6 mai, forțele sovietice au început ultima operație de pe frontul sovieto-german, cunoscută sub denumirea de operația de la Praga.

La operația de la Praga au luat parte Frontul 1 Ucrainean, Frontul 4 Ucrainean și Frontul 2 Ucrainean.

În sectorul Praga, încă la 1 și 2 mai 1945, au început primele ciocniri armate între locuitorii orașului și armatele fasciste.

În timp ce armata sovietică ocupa Berlinul, în Praga are loc insurecția armată condusă de comuniști, care a început la 5 mai 1945. Hitleriștii au încercat să înăbușe răscoala populației din Praga prin represii crude.

Praga a fost supusă atacurilor aviației fasciste. În zilele de 6 și 7 mai au fost lupte singeroase de stradă, unde populația ridica baricade.

La 8 mai trupele germane au pătruns în centrul orașului.

Trebuia să se dea fără întârziere ajutor poporului cehoslovac.

La 9 mai, unitățile sovietice ale Frontului 1 Ucrainean trebuiau să dea lovitură principală hitleriștilor, dinspre nord spre sud, în direcția Drezda — Praga, iar armatele sovietice din centru loveau inamicul în regiunea munților Suditi.

De asemenea, Armata 1-a romină, în dimineața zilei de 9 mai, a început ofensiva spre Praga. După o puternică pregătire de artilerie, sectorul german a fost rupt, armatele romine ajungând pînă la raionul Humpolec la 12 mai 1945⁵.

¹ Arhiva M.F.A., Participarea Armatei romine la operația de la Praga și terminarea victorioasă a războiului, partea a V-a, p. 1513—1514.

² *Contribuția României...*, p. 442.

³ Arhiva M.F.A., dos. nr. 315/8, p. 177—178.

⁴ «Înainte» din 4 mai 1945.

⁵ Arhiva M.F.A., Participarea trupelor romine la operația de la Praga, manuscris, V, p. 1542 (din arhiva M. St. M.).